AH 431
2026Z18385

Antwoord van minister Van Veldhoven-van der Meer (Klimaat en Groene Groei) (ontvangen 26 oktober 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 188

Vraag 1:

Bent u bekend met de in het G4-onderzoek beschreven problemen waarbij statiegeldzoekers afvalbakken openbreken en vuilniszakken opentrekken, waardoor eerder ingezameld afval alsnog op straat belandt?

Antwoord 1:

Ja.

Vraag 2:

Deelt u de opvatting dat het onaanvaardbaar is wanneer een maatregel tegen zwerfafval ertoe leidt dat netjes weggegooid afval opnieuw op straat terechtkomt en bewoners opdraaien voor extra opruimkosten en vernielingen?

Antwoord 2:

Opengebroken afvalbakken en -zakken zijn onwenselijk. Dit probleem is dan ook meegenomen in de evaluatie van de statiegeldregelgeving[1], om beter zicht te krijgen op het probleem. Uit de evaluatie bleek dat het probleem vooral speelt bij drukbezochte plekken van grote steden. Alhoewel dit zeker onwenselijk is, is het ook goed om te constateren dat dit probleem een beperkte scope heeft. Op de meeste plekken in Nederland speelt dit probleem dus niet. Uit de evaluatie bleek ook dat in heel Nederland het zwerfafval van plastic flessen en blikjes daalde met ruim 70%.

Naar aanleiding van de conclusies uit de evaluatie heeft mijn ambtsvoorganger Verpact[2] verzocht de algehele uitvoering van het statiegeldsysteem te verbeteren en het zwerfafval in grote steden te verminderen[3]. Hiervoor presenteerde Verpact in 2025 een Totaalaanpak[4], waarin verschillende maatregelen waren beschreven die Verpact in overleg met gemeenten kan

---

[1] Kamerstukken II, 28694 nr. 158.
[2] Producenten en importeurs, verenigd in Verpact, zijn wettelijk verantwoordelijk voor het inrichten, bekostigen en functioneren van het statiegeldsysteem.
[3] Kamerstuk II, 28694, nr. 159.
[4] Totaalaanpak Statiegeld van Verpact: www.verpact.nl/sites/default/files/2025-12/20251125%20-%20Totaalaanpak%20Statiegeld.pdf?_gl=1*2ieu1j*_up*MQ..*_ga*NDUyODkzNzg4LjE3OTAxNjI3MDg.*_ga_WLP0FL9EKR*czE3OTAxNjI3MDckbzEkZzAkdDE3OTAxNjI3MDckajYwJGwwJGgw

nemen voor het verminderen van zwerfafvalproblemen[5]. Dit vergt maatwerk, omdat de reden dat ergens zwerfafval ontstaat verschilt per locatie en gemeente. Verpact en gemeenten werken hierop samen. Voorbeelden van oplossingen zijn onder andere nieuwe ontwerpen van afvalbakken[6], campagnes gericht op toeristen en het uitbreiden van het aantal innamepunten in probleemgebieden. Er zijn al verschillende voorbeelden van maatregelen[7] genomen en er zullen er nog meer volgen.

Tot slot heb ik in recente Kamerbrieven[8] een aantal maatregelen aangekondigd voor het verbeteren van de statiegeldregelgeving. Deze maatregelen hebben als doel het consumentengemak te vergroten, zodat meer consumenten hun plastic flessen en blikjes inleveren en deze dus minder vaak in de prullenbakken en -zakken belanden. Als de vindkans voor plastic flessen en blikjes daalt, wordt het openbreken van prullenbakken en -zakken naar verwachting ook minder aantrekkelijk.

Daarnaast zijn deze maatregelen ook nodig om duurdere en meer strikte Europese regels te voorkomen. In antwoord 16 tot en met 19 wordt deze Europese context verder uitgelegd.

Vraag 3:

Wordt bij de beoordeling van het statiegeldsysteem, naast de afname van flesjes en blikjes in het zwerfafval, ook gemeten hoeveel ander afval door het doorzoeken van bakken en zakken op straat belandt? Kunt u het netto-effect op de totale hoeveelheid zwerfafval in stedelijke probleemgebieden laten vaststellen, rekening houdend met extra schoonmaakinzet?

Antwoord 3:
Jaarlijks wordt de hoeveelheid zwerfafval (o.a. van verpakkingen) gemonitord[9], waarin veel verschillende typen zwerfafval gemeten worden. Het betreft dus niet alleen statiegeldverpakkingen. Zes keer per jaar wordt op bijna 1400 meetpunten, waaronder in woonwijken en winkelgebieden, bekeken hoeveel zwerfafval er ligt en van welke aard het zwerfafval is. Uit deze cijfers is niet af te leiden hoeveel ander afval als gevolg van het doorzoeken van bakken en zakken op straat belandt. Uit deze cijfers blijkt wel, zoals in antwoord 2 aangegeven, dat in heel Nederland de hoeveelheid plastic flessen en blikjes in het zwerfafval met meer dan 70% is afgenomen sinds de invoering van statiegeld.

Vraag 4:

---

[5] Totaalaanpak Statiegeld, Hoofdstuk 3: Gebiedsgerichte aanpak rondom zwerfafval
[6] Verschillende afvalbakken: https://www.statiegeldnederland.nl/gemeenten
[7] Voorbeeld https://www.verpact.nl/nl/actueel/nieuws-samen-werken-aan-een-schonere-openbare-ruimte
[8] Kamerstukken II, 28694, nrs. 162 en 163.
[9] Zwerfafvalmonitoring 2020 t/m 2025: https://afvalcirculair.nl/zwerfafval/themapagina/zwerfafval-algemeen/cijfers/landelijke-zwerfafvalmonitor-2025-hoeveelheid-fijn/

Deelt u de mening dat wanneer statiegeld op blikjes en kleine flesjes per saldo leidt tot méér zwerfafval, milieuverontreiniging en plastic in het milieu en de zee, dit een goede aanleiding is om het huidige statiegeldbeleid fundamenteel te herzien? Hoe verhoudt het vasthouden aan dat beleid zich in dat geval tot de doelstelling om juist zwerfafval en plastic in het milieu en de zee terug te dringen?

Antwoord 4:
Uit de beschikbare cijfers blijkt niet dat statiegeld in brede zin leidt tot meer zwerfafval, milieuverontreiniging en plastic in het milieu en de zee. De cijfers laten juist zien dat specifieke maatregelen op producten het zwerfafval van die producten sterk kunnen reduceren (bijvoorbeeld statiegeld[10], Single-Use Plastics richtlijn[11] en verbod op gratis verstrekking plastic tassen[12]). Deze maatregelen werken in het algemeen dus erg goed. Wel is het van belang om de lokale overlast die ontstaat aan te pakken, en dat gebeurt ook met verschillende maatregelen. Zie antwoord 2.

Vraag 5:

Wordt bij de beoordeling van Verpact uitsluitend gekeken naar inzamel- en recyclingpercentages of ook naar neveneffecten, zoals zwerfafval, opengebroken afvalbakken, gemeentelijke kosten, openbare orde en overlast? Bent u bereid deze factoren als formele prestatie-indicatoren in de beoordeling op te nemen?

Antwoord 5:
Verpact heeft op verzoek van mijn ambtsvoorganger een Totaalaanpak Statiegeld opgesteld om de algehele uitvoering van het statiegeldsysteem te verbeteren. Dit betrof onder andere het vergroten van het consumentengemak en verminderen van het zwerfafval rondom opengebroken prullenbakken in binnensteden. De voortgang van deze Totaalaanpak wordt elk kwartaal gerapporteerd[13] aan het ministerie. Er zijn al verschillende voorbeelden van maatregelen genomen en er zullen nog meer volgen.

Vraag 6:

Is sinds de invoering van statiegeld op kleine flesjes en blikjes ooit een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd waarin niet alleen recycling en zwerfafvalreductie, maar ook reinigingskosten, vernielingen, handhaving, openbare orde, uitvoeringskosten en sociale effecten zijn meegenomen? Zo nee, waarom niet en bent u bereid deze vóór verdere uitbreiding uit te voeren?

---

[10] Kamerstuk 28694-162 bijlage Zwerfafvalmonitor drankverpakkingen: www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z14794&did=2026D33148
[11] www.joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/marine-litter-eu-coastline-down-almost-one-third-2025-02-04_en
[12] www.rijksoverheid.nl/documenten/2024/12/31/evaluatie-verbod-op-gratis-plastic-tassen-2023
[13] Voorbeeld van een kwartaalrapportage: www.open.overheid.nl/details/dbf09dd8-53a8-4216-8ef3-d3465d51af58

Antwoord 6:
Voorafgaand aan de invoering van de statiegeldregelgeving zijn veel verschillende aspecten getoetst, waaronder handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. Deze aspecten worden ook weer getoetst voorafgaand aan de voorgestelde wijzigingen, als onderdeel van de normale procedure omtrent AMvB's. Onderdeel van die procedure is ook dat mogelijke aanvullende aandachtspunten en/of zorgen worden geadresseerd als die in de consultatieperiode van het betreffende Besluit naar voren worden gebracht.

Verder worden deze maatregelen genomen om de 90%-doelstelling uit de Europese Verpakkingenverordening vóór 2029 te halen. Wordt de doelstelling voor 2029 niet gehaald, dan volgen er vanuit Europese regels nieuwe eisen aan het Nederlandse statiegeldsysteem. Dit zou een aanzienlijke kostenverzwaring voor het Nederlandse bedrijfsleven opleveren. Dat vind ik onverstandig.

Vraag 7:

Kunt u voor Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht afzonderlijk de actuele extra kosten voor reiniging, schadeherstel, aanpassing van afvalbakken en handhaving in kaart brengen? Hoe beoordeelt u daarbij de opgave van Amsterdam van minimaal 11 miljoen euro per jaar, naast 8 miljoen euro voor aanpassing van de belangrijkste afvalbakken, en welk deel van deze kosten is onafhankelijk vastgesteld?

Antwoord 7:

Nee, de betreffende gemeenten gaan zelf over de gemaakte kosten in hun gemeente en het in kaart brengen daarvan.

Vraag 8:

Hoeveel van de in november 2025 aangekondigde minimaal 5 miljoen euro van Verpact voor de aanpak van opengebroken afvalbakken is inmiddels daadwerkelijk besteed, waaraan en in welke gemeenten? Welke meetbare vermindering van vernielingen en zwerfafval heeft dit opgeleverd, en acht u het budget toereikend?

Antwoord 8:
Gemeenten en Verpact zijn in gesprek over maatwerkoplossingen. Welke kosten daarbij gemaakt en vergoed worden, is aan die gemeenten en Verpact. Verpact deelt hierover wel met enige regelmaat publiekelijk informatie[14].

Voor meer detail over de bestedingen van Verpact, zie antwoord 10.

Vraag 9:

Bent u bereid te zorgen voor volledige compensatie van aantoonbare extra gemeentelijke kosten door deze statiegeldproblematiek, met verrekening van reeds ontvangen vergoedingen? Welke bijdrage verlangt u daarbij van Verpact en producenten, en welke verantwoordelijkheid neemt het Rijk als die bijdrage tekortschiet?

Antwoord 9:

Verpact is verantwoordelijk voor de uitvoering van het statiegeldsysteem, waaronder de bekostiging. Zoals in meer detail aangegeven in antwoord 2 neemt het kabinet additionele maatregelen om het statiegeldsysteem te verbeteren. Het Rijk draagt geen financiële verantwoordelijkheid in deze.

Vraag 10:

Kunt u, aansluitend op uw mededeling dat jaarlijks ongeveer 130 miljoen euro aan statiegeld niet wordt opgeëist, inzicht geven in de opgebouwde middelen, bestedingen en nog beschikbare reserves? Welk bedrag kan worden ingezet voor het oplossen van de stedelijke overlast en het vergoeden van extra gemeentelijke kosten, en welke belemmeringen bestaan daarbij?

Antwoord 10:

Verpact bepaalt de inzet van haar eigen financiële middelen, inclusief de rol van niet geïnd statiegeld, en rapporteert daarover in financiële overzichten[15] en jaarrekeningen[16].

Vraag 11:

Welke maatregelen, waaronder donatieringen, aparte inzamelvoorzieningen, aangepaste afvalbakken en extra innamepunten, verminderen aantoonbaar het zwerfafval en de overlast? Kunt u de evaluaties met de Kamer delen en daarbij aangeven of problemen zich verplaatsen naar omliggende straten, andere afvalbakken of huishoudelijke afvalzakken?

Antwoord 11:

De zwerfafvalproblemen verschillen per gebied. Daarom hebben maatwerkafspraken tussen Verpact en gemeenten de voorkeur, waarbij gemeenten en Verpact zelf kunnen bepalen welke maatregel het beste ingezet

---

[15] Meest recente overzicht financiële overzicht van Verpact: www.verpact.nl/sites/default/files/2025-12/het_statiegeldsysteem_kringloopfinanciering.pdf

[16] Jaarrekeningen Verpact: https://www.verpact.nl/nl/financien?_gl=1*1h72dlw*_up*MQ..*_ga*MTAwNTgzNTU0LjE3ODk2NTk3ODQ.*_ga_WLP0FL9EKR*czE3ODk2NTk3ODMkbzEkZzAkdDE3ODk2NTk3ODMkajYwJGwwJGgw

kan worden per gemeente in een bepaald gebied.

Vraag 12

Bent u bekend met de noodkreet van burgemeester Halsema over de groeiende groep dakloze crackgebruikers in Amsterdam, en met berichtgeving van Het Parool dat het verzamelen van statiegeld voor dakloze mensen een inkomstenbron vormt? Deelt u de zorg dat dit de daklozen- en crackproblematiek kan versterken en daarmee de openbare orde, leefbaarheid en het veiligheidsgevoel in de stad aantast?

Vraag 13:

Deelt u de zorg dat mensen met een crackverslaving afvalbakken openbreken op zoek naar statiegeld om hun volgende dosis te betalen, daarmee hun verslaving financieren en de verloedering van het straatbeeld versterken? Wat gaat u doen om deze vernielingen, vervuiling en overlast tegen te gaan?

Antwoord 12 en 13:
Ik ben bekend met de genoemde berichten. Het artikel schetst een breed beeld van de problematiek en mogelijke achterliggende oorzaken voor dakloosheid en drugsgebruik. Het artikel constateert niet dat statiegeld de problematiek van dakloosheid en drugsgebruik verergert, of dat het wegnemen van statiegeld zou bijdragen aan een oplossing.

Vraag 14

Bent u bereid op korte termijn met de G4, andere getroffen gemeenten en Verpact bindende afspraken te maken over vermindering van overlast, financiering en uitvoering? Welke resultaten moeten uiterlijk binnen zes maanden worden bereikt, wie is daarvoor verantwoordelijk en hoe grijpt u in als die resultaten uitblijven?

Antwoord 14:

Er is geregeld contact vanuit EZK met de G4, VNG en Verpact over zwerfafval. Dit betreft bijvoorbeeld contact over de Totaalaanpak Statiegeld van Verpact met een gebiedsgerichte zwerfafvalaanpak, waarvan het ministerie elk kwartaal een update ontvangt over de uitvoering. Verpact is ook in gesprek met gemeenten over het aanpakken van de zwerfafvalproblematiek.

Vraag 15:

Welk effect verwacht u van de op 4 september aangekondigde uitbreiding van het statiegeldsysteem op de problemen in grote steden, en waarop baseert u die verwachting? Zijn de gevolgen voor afval op straat, vernielingen, hygiëne en uitvoeringskosten voor gemeenten en ondernemers vooraf onderzocht, en kunt u die onderzoeken openbaar maken?

Antwoord 15:
De verwachting is dat er met de voorgestelde innameplicht duizenden extra innamepunten bijkomen, die het consumentengemak zullen vergroten. De verwachting is dat hierdoor minder plastic flessen en blikjes in de prullenbakken en -zakken belanden en daarmee het openbreken van prullenbakken en -zakken minder zal lonen. Die verwachting is gebaseerd op alle voorgaande en hierboven genoemde onderzoeken. Die verwachting is gebaseerd op alle voorgaande en hierboven genoemde onderzoeken[17].

Wat betreft de uitvoeringskosten voor ondernemers is het goed te benoemen dat Verpact wettelijk verplicht is een kostendekkende vergoeding aan te bieden aan de verkooppunten die vanwege de innameplicht statiegeldverpakkingen moeten innemen. Tot slot zullen de kosten voor ondernemers die geraakt worden door de innameplicht preciezer in kaart gebracht worden als onderdeel van de procedures voor het wijzigen van de regelgeving.

Vraag 16:

Klopt het dat artikel 50, vierde lid, onderdeel d, van de Verordening (EU) 2025/40 betreffende verpakkingen en verpakkingsafval de daarin genoemde melk- en zuivelproducten uitzondert van de Europese statiegeldplicht? Waarom kiest u toch voor uitbreiding naar deze verpakkingen, en welke alternatieven heeft u onderzocht om aan de inzamelverplichtingen te voldoen?

Antwoord 16:

Artikel 50, eerste lid van de Verpakkingenverordening (2025/40) stelt dat 90% van alle plastic flessen en blikjes gescheiden ingezameld moeten worden. Hieronder vallen ook alle flessen waar geen statiegeld op zit. Melk- en zuivelproducten zijn dus niet uitgezonderd van deze inzameldoelstelling. Statiegeld wordt door de Verpakkingenverordening voorgeschreven als het verplichte middel om de 90% inzameldoelstelling behalen. Bepaalde zuivelproducten zijn inderdaad in beginsel[18] uitgezonderd van de verplichting ze op te nemen in het statiegeldsysteem, zoals in artikel 50, vierde lid vermeld wordt. In Nederland wordt echter ten opzichte van andere Europese landen dermate veel zuivel gedronken dat de 90% inzameldoelstelling niet haalbaar is

[17] De laatste onderzoeken zijn als bijlagen meegestuurd met de Kamerbrief van 26 juni 2026 - Kamerstuk 28694-162: www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z14794&did=2026D33148

[18] Artikel 50, negende lid, stelt dat lidstaten de in lid 4 bedoelde verpakkingen in hun (statiegeld)regelingen mogen opnemen.

zonder de gescheiden inzameling van plastic zuivelflessen. In een onderzoek van de WUR[19], zijn verschillende inzamelmethodes onderzocht. De conclusie van het rapport is dat statiegeld toepassen ook op flessen met zuivel de enige optie is waarmee met zekerheid de 90% doelstelling gehaald kan worden. Andere inzamelmethoden voor zuivelflessen zijn ook door de WUR onderzocht, maar zouden pas vergelijkbaar resultaat kunnen opleveren indien aangevuld met andere maatregelen, zoals het statiegeldbedrag verhogen of een uitgebreidere innameplicht dan in de brief van 4 september voorgesteld. Het kabinet is geen voorstander van dergelijke maatregelen.

Vraag 17:

Bent u bereid verdere uitbreiding waarvoor Nederland beleidsruimte heeft uit te stellen totdat aantoonbaar is dat de stedelijke overlast structureel afneemt en de innamecapaciteit en hygiëne op orde zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 17:

Wanneer lidstaten niet (ruim) voor 2029 kunnen aantonen dat 90% van alle plastic flessen en blikjes gescheiden worden ingezameld, zullen er vanaf 2029 strenge en dure Europese eisen gaan gelden voor verkooppunten van flesjes en blikjes. Deze eisen zijn reeds onderdeel van de geldende EU-verordening[20]. De belangrijkste eisen zijn een innameplicht voor alle verkooppunten zonder uitzonderingsmogelijkheid (dus ook kleine en online verkooppunten), waarbij verkooppunten in grensgebieden ook plastic flessen en blikjes uit buurlanden moeten innemen. Het kabinet wil dit scenario voorkomen en nationaal maatwerk kunnen blijven leveren. Dat betekent dat er dus snel veel meer ingezameld moet worden.

Vraag 18:

Bent u bereid een fundamentele herziening van het statiegeldsysteem te vervolgonderzoeken[21]. Er daarbij ook alternatieve inzamel- en beloningssystemen en gehele of gedeeltelijke opschorting of afschaffing van statiegeld op kleine drankverpakkingen te betrekken? Wilt u deze opties vergelijken op zwerfafval, recycling, overlast, kosten en uitvoerbaarheid?

Antwoord 18:
De statiegeldregelgeving is reeds geëvalueerd met meerdere onderzoeken. Er is dus al veel bekend over verschillende potentiële maatregelen. Daarnaast is afschaffing van statiegeld onmogelijk gelet op Europese verplichtingen, en is

[19] Kamerstuk 28694-162 bijlage Quickscan inzamelwijze drankflessen in Nederland: www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2026Z14794&did=2026D33148

[21] Bijlagen van Kamerstukken II, 28694 nr. 158 en II, 28694-162.

verdere vertraging uitermate onwenselijk. Zie voor meer detail eerdere antwoorden, met name antwoorden 2, 16 en 17.

Vraag 19:

Welke nationale en Europese juridische ruimte bestaat voor de in de vorige vraag genoemde opties, zowel vóór als vanaf 2029? Kunt u per optie de toepasselijke bepalingen en voorwaarden benoemen, waaronder de vrijstellingsmogelijkheid van artikel 50, vijfde lid, en aangeven welke wetswijzigingen of Europese stappen eventueel nodig zijn?

Antwoord 19:

De Verpakkingenverordening biedt als enige mogelijkheid om af te zien van het toepassen van statiegeld (op basis van artikel 50, vijfde lid) de mogelijkheid om met andere methoden plastic flessen en blikjes in te zamelen. Voorwaarde hiervoor is dat de betreffende lidstaat met die andere methoden in 2026 80% van alle plastic flessen en blikjes inzamelt, en vanaf 2029 90%. Nederland kan aan deze voorwaarde niet voldoen, omdat in 2026 al statiegeld gold voor kleine flessen en blikjes. Daardoor is dus niet hard te maken dat andere methoden dan statiegeld zouden volstaan om de doelstelling te halen. Onderzoeken, waarin de cijfers uit andere landen ook zijn meegenomen, tonen daarentegen wel duidelijk aan dat statiegeldsystemen de hoogste inzamelpercentages halen en landen zonder statiegeldsystemen vaak ruim onder de 90% inzameldoelstelling blijven hangen.

Vraag 20:

Kunt u deze vragen afzonderlijk en binnen drie weken beantwoorden?

Antwoord 20:
De vragen zijn afzonderlijk beantwoord. De termijn van drie weken is niet gehaald.